

Tietopalvelujen kehittämisjohtaja - uhka vai mahdollisuus?

Raija Sollamo

Taustalla arvioinnin tulokset

Viime vuonna suoritettiin [Helsingin yliopiston kirjastojen kansainvälinen arviointi](#). Se vaikuttaa varmasti kirjastotoimintojen organisaatioon ja käytännön järjestelyihin usean vuoden ajan. Arvioinnissa valitut strategiset linjaukset suodattuvat ennen pitkää Helsingin yliopiston seuraavaan kirjastostrategiaan. Tiedekunta- ja kampuskirjastoissa tutkitaan huolella ohjausryhmän suomenkielistä arviointiraporttia ja pyritään kehittämään toimintoja siinä esitetyn palautteen pohjalta. Näin on hyvä ja näin tuleekin tapahtua. Arvioinnin pitää johtaa palvelun laadun paranemiseen ja kustannusten kohdentamiseen kirjaston käyttäjien ja rahoittajien määrittelemien prioriteettien mukaisesti. Kirjastojen tulee palvella mahdollisimman hyvin yliopiston päätoimintoja (tutkimusta, opetusta ja opiskelua) ja päätoimintoja harjoittavia ihmisiä. Ollakseen tarpeellisia niiden on pidettävä itsensä ajan hermolla.

Vaihtoehtoista keskustelua

Konsistori teki elokuussa ensimmäiset koko yliopistoa koskevat strategiset linjaukset Helsingin yliopiston kirjastojen kehittämiseksi. Esillä oli [kirjastotoimikunnan](#) ehdotus kirjastoarvioinnin aiheuttamiksi toimenpiteiksi. Esitys sisälsi monta kohtaa, mm. suhteista Kansalliskirjastoon ja kirjastojen keskitetystä ja hajautetusta rahoituksesta sekä keskustakampuksen kampuskirjaston perustamisesta. Kaikkein eniten keskusteltiin kuitenkin Helsingin yliopiston kampus- ja tiedekuntakirjastoja koordinoivan ja kehittävän johtajan viran perustamisesta. Nimikkeenä oli tietopalvelujen kehittämisjohtaja. Sillä haluttiin viitata uudenaikaisiin kirjastotoimintoihin ja elektronisen aineiston lisääntyvään käyttöön. Muuttunut toimintaympäristö asettaa mittavia kehittämishaasteita.

Konsistorissa keskusteltiin siitä, tarvitaanko johtajatason henkilöä vai voitaisiinko tulla toimeen suunnittelijalla. Tiedekunnat olivat haluttomia kasvattamaan keskushallinnon kustannuksia. Dekaanin Fred Karlsson viittasi tunnettuun metaforaan kirjastoista yliopiston sydämenä ja vaati varovaisuutta, kun sydämen kanssa operoidaan. Siihen rehtori heitti, että jos sydänleikkausta tarvitaan, niin ainakin hän toivoisi leikkaajaksi pätevää sydänkirurgia. Tämä oli ilmeisesti yksi ratkaiseva puheenvuoro johtajan viran perustamisen puolesta. Puheenvuoroissa käytettiin muina perusteluina ehdotetussa toimenkuvassa mainittuja tehtäviä, jotka nykyisellään eivät tule riittävän korkealla ammattitaidolla eivätkä riittävän pitkäjänteisesti hoidettua. Helsingin yliopiston omaa elektronista kirjastoa kehitettäessä ja käyttöympäristöjä ja muita teknisiä ratkaisuja tehtäessä johtajan on osoitettava palkkansa arvoiseksi. Virheinvestoinnit saattavat tulla kalliiksi.

Viran perustamisesta jouduttiin äänestämään. Äänestystulos oli 15-8. Tämä on tarkistettu laskenta. (Olen pahoillani, että korjasin Aimo Virtasen juttuun aiemmassa Verkkarin numerossa äänestystulokseksi 14-8, mutta näin rehtori äänestystuloksen ilmoitti. Vasta sihteerin äänestyskirjanpidon tarkistus tuotti oikeat numerot.)

Tulevalla johtajalla näytön paikka

Kenellekään ei liene jäänyt epäselväksi, että itse olen ollut voimakkaasti johtajan viran perustamisen kannalla. Tietysti olen tyytyväinen konsistorin päätökseen. Samalla kuitenkin tiedän, että äänestystulos eli ristiriitainen vastaanotto merkitsee näytön paikkaa tulevalle johtajalle. Toivon hartaasti, että kirjastoväki voisi nyt, kun päätös on tehty, asettua yksimielisesti tukemaan uutta johtajaa. Kirjastoväen avuksi ja kirjastoasioiden paremmin hoitamiseksihan hänet valitaan. Hänen tehtävänsä on viran puolesta kehittää kokonaisuutta: Helsingin yliopiston kirjastoja.

Kansalliskirjasto jää Opetusministeriön tahdosta toistaiseksi Helsingin yliopiston yhteyteen, niin kuin tähänkin asti. Tietopalveluiden kehittämisjohtajasta tulee kuitenkin Helsingin yliopiston muiden kirjastojen johtaja. Näin roolijako Kansalliskirjaston ja Helsingin yliopiston muiden kirjastojen välillä selkiintyy. Helsingin yliopisto ajaa Kansalliskirjastolle selkeämpää asemaa. Sillä voisi olla oma kohta yliopiston budjetissa harjoittelukoulujen tapaan. Lisäksi pyritään siihen, että tuloskeskusteluissa Opetusministeriön kanssa määriteltäisiin aina sopimuskaudeksi kerrallaan Helsingin yliopiston osuus paikallispalvelujen rahoituksesta markkamääräisesti eikä tietyinä prosenttina Kansalliskirjaston koko budjetista.

Koordinaattori, innovaattori, kehittäjä

Tietopalvelujen kehittämisjohtaja tulee olemaan kirjastojen kehittämiseen annettu uusi resurssi. Toivon, että kirjastoväki ottaa hänet vastaan yhteistyöhön ja näkee tämän resurssin uutena mahdollisuutena eikä uhkatekijänä. Missään tapauksessa ei ole tarkoitus palkata ns. suurta johtajaa, joka keskushallinnosta käsin antaa käskyjä ja määräyksiä. Pikemmin on kysymys osastopäällikkötasoisesta koordinaattorista, innovaattorista ja kehittäjästä, siis kirjastotoimen ja kirjastojohtajien palvelijasta keskushallinnossa. Kirjastoväellä on syytä iloita konsistorin päätöksestä.

Kirjoittaja on yliopiston I vararehtori ja vastaa mm. kirjastoasioista [Raija.Sollamo@Helsinki.fi]